

3. Интродукция лекарственных, ароматических и технических растений / Под ред. В.С. Соколова, И.Ф. Саитперовой. – М.-Л., 1965. – 425 с.
4. Комендар В.І. Лікарські рослини Карпат. – Ужгород, 1971. – 248 с.
5. Соколов В.С. Горечавка желтая и арника горная // Ботан. журн. – 1954. – 39, № 5.
6. Чопик В.І. Високогірна флора Українських Карпат. – К.: Наук. думка, 1976. – 270 с.
7. Шиян (Драпейло) П.М. Еколого-географічні особливості роду *Gentiana* флори України // Актуальні питання ботаніки та екології: Тези доп. наук. конф. молод. вчен. та спец. – Ялта, 1993. – С. 126.
8. Bartlett M. *Gentians*. – London, 1975. – 160 p.
9. Carbonnier I., Massias M., Molho D. Importance taxonomique du schema de substitution des xanthones chez *Gentiana l.* // Bull. Mus. nat. hist. natur. Sci. Phys.-chim. – 1977. – №503. – P.23-40.
10. Ho T.-N., Liu S.-W. The infrageneric classification of *Gentiana* (*Gentianaceae*) // Bull. Br. Mus. nat. hist. (Bot.). – 1990. – Teil. 20, №2. – P.169-192.
11. Skalinska M. Cytological studies in *Gentiana*-species from the Tatra and Pieniny Mts. // Bull. Ins. Acad. Polon. Sci. Lettr., 1951. – № 3, 1.
12. Wilkie D. *Gentians*. – London, 1975. – 255 p.

Vira Buniak, Switlana Kulbanska
THE PARTICULARS OF INTRODUCTION OF *GENTIANA LUTEA* L. AT
DENDROPARK "FRIENDSHIP"

This research represents the material of spreading *Gentiana lutea* in highmountains flora of the Ukrainian Carpathians. The phytocenetic characteristic has being given in this article. Was described results of 10 years investigation of *Gentiana lutea* L. about using it as in culture in dendropark "Friendship" named Z.Pavlik by Precarpathian university.

Микола Климчук, Володимир Сельський, Володимир Куліш

БОТАНІЧНИЙ САД ПРИКАРПАТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В. СТЕФАНИКА

Підведемо підсумки п'ятирічного періоду становлення та діяльності ботанічного саду університету за основними напрямками: створення експозицій та ландшафтів, інтродукція, відтворення рослинного світу, селекція та насінництво.

Визначені основні завдання, що стоять перед вченими ботаніками та дендрологами на найближчий час.

Ботанічний сад університету – один із наймолодших в Україні, а, можливо, і в Європі, заснований 1 листопада 1997 року. Від заснування ботанічний сад формується як заклад Прикарпаття з промислової ботаніки. Це пов'язано з тим, що в регіоні виробнича діяльність порушила екологічні умови, які склалися на протязі минулих часів.

Антропогенний вплив вступив в гострі протиріччя із живою природою. Умови ж життя людини вимагають оптимізації середовища. Тому поліпшення середовища за допомогою рослин є однією із основних функцій ботанічного саду.

Ботанічний сад створений з метою мобілізації, збереження та вивчення в природних та штучно створених умовах рослинних ресурсів, аборегенів деревних, чагарникових та трав'янистих видів Карпатського регіону, екзотичних видів інших районів, а також генофонду лікарських, етеролійних, медоносних рослин, плодово-ягідних культур з метою охорони, відтворення та використання.

Ботанічний сад почав слугувати науковою базою для практичного вивчення студентами університету дендрофлори, проведення досліджень з ботаніки, біології, екології, фенології, селекції, агрохімії та ґрунтознавства.

Відповідно з генеральним планом при створенні ботанічного саду враховані такі принципи групування рослин як систематичний, лісотипологічний та ландшафтно-декоративний. Наявність річок та особливості рельєфу території дають можливість виділити кілька різних в екологічному відношенні ділянок, що дуже важливо при розміщенні експозицій та ландшафтів.

Територія ботанічного саду займає площу понад 130 гектарів. Тим не менше можна сказати, що ця територія на даний момент в цілому вже освоєна. Студентами та викладачами, при цілковитій підтримці і сприянні ректорату університету, висаджено близько п'ятдесяти тисяч саджанців та кущів як місцевих, так і екзотичних порід.

Вагому допомогу в придбанні садивного матеріалу, створенні деревних насаджень надали органи місцевої влади, обласне управління лісового господарства та екобезпеки.

За біоморфологічною структурою насаджень переважають дерева – 78%, на кущі припадає – 22%. Асортимент деревних видів і форм на даний час налічує 64 таксони.

В ботанічному саду зараз зростають представники Північноамериканського континенту, Східної та Середньої Азії, Південної Європи. Поряд з аборигенними кленами, ясенями, березами тут можна побачити псевдотсугу тисолисту, модрина європейську, горіх сірий, оксамит амурський, оцтове дерево, гірकोкаштан звичайний та інші, всього понад 22 види.

За п'ять років ботанічний сад накопичив певні фонди, які створюються з матеріалів обміну насінням і живцями, шляхом відбору, розмноження декоративних малопоширених видів, форм, сортів. Висаджено на укорінення в парники живці таких екзотів, реліктів і форм: гінкго дволопатеве, тамариск чотиригичинковий, дикий виноград тригострокінцевий, клен ясенелистий білострокатий, біота східна золотиста, троянди "Глорія Деї" та ін. Висіяно насіння таких видів як тюльпанне дерево, магнолія кобус, горіх чорний, липа американська, бузок амурський та ін.

Колекції служать базою для вивчення цінних деревних видів і форм, сприяють збереженню їх генофонду на Прикарпатті.

В даний час життя вимагає, здавалося б, нетрадиційних для ботанічних садів досліджень і перш за все вирішення кормової проблеми для тваринництва шляхом пошуку нових сировинних рослинних ресурсів. Для цього в ботанічному саду створені необхідні генетичні фонди. Відновлено селекційну роботу. За останні три роки за п'ять нових високопродуктивних сортів рослин кормового і олійного напрямку одержано авторські свідоцтва.

Проводяться наукові роботи з вирощування елітного насіння шести сортів багаторічних злакових трав раніше занесених до Державного Реєстру України. На основі проведеної роботи з інтродукції рослин створено генетичний банк картоплі – 60 сортономерів, квасолі – 120 та зернових – 45 сортономерів.

Закладено селекційно-генетичні розсадники бобових і злакових, кормових і газонних багаторічних трав з метою створення нових високопродуктивних сортів.

На найближчі роки основним завданням наукової роботи ботанічного саду залишається інтродукція та акліматизація місцевого і світового генофонду рослин, наукової бази промислової ботаніки.

Ботанічному саду необхідно розробити теорію і практику фітодизайну промислових і побутових приміщень, вулиць міста, садово-городніх ділянок та куточків відпочинку.

Наступним етапом у стратегічному розвитку ботанічного саду є його структуризація. Мається на увазі створення різних відділів та зонування території за функціональними цілями та категоріями відвідуваності. Вирішення цих завдань візьмуть на себе науковці-дендрологи ботанічного саду.

Життя вимагає зміцнення та пошуків нових зв'язків з ботанічними садами України та зарубіжжя.

Посилена урбанізація, значна щільність населення та садово-городніх об'єктів в зоні ботанічного саду вимагають від працівників посилити пропаганду знань серед мешканців міста.

1. Фурдичко О. І., Паук М. Ф. Лікарські та медоносні рослини Галичини. -- Львів: Світ, 1998. – 128 с.
2. Деревья и кустарники, культивирование в Украинской ССР. Покритосеменные. Справочное пособие / Кохно Н.А., Камилуненко Н.Ф., Мищенко Н.Р. и др. – К.: Наукова думка, 1986. – 720 с.
3. Зайцев Г.Н. Фенология древесных растений. – М.: Наука, 1981. – 120 с.
4. Кохно М.А., Пасічний А.О., Чуприна П.Я. Деревя і кущі міських декоративних насаджень Прикарпаття та Закарпаття // Укр. Ботанічний журнал. – 1980. – 37, №2. – С. 27-31.

**Mykola Klymchuk, Volodymyr Selsky, Volodymyr Kulish
BOTANICAL GARDEN BY PRECARPATHIAN UNIVERSITY
NAMED V. STEFANYK**

The Precarpathian university's dendropark was found in 1970 y. During 30 years a lot of collection was introduced and made. They including more than 300 species, forms of animals feeding, cereals beans, vegetables, ether-oil, medicine and rare forms of plants of Carpathian mountains, decorative flowered trees and bushes.